ליקוטי הלכות — הלכות שכירות פועלים

בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְכוּ' וְאֵלּוּ הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ. לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ וְכוּ':

עַל פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת אֻמָּנִין הֲלָכָה א שֶׁכָּל הַמְּלָאכוֹת וְהָאֻמָּנוּת הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן וּבֵרוּר שֶׁצְּרִיכִים בְּנֵי אָדָם הַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא לְהַשְׂלִים וּלְתַקֵּן מַעֲשֵׂה הַבּוֹרֵא וְכוּ' עַל יְדֵי בֵּרוּר הַטּוֹב מִן הָרַע, כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִילָה כְּפִי מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי מֵאֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גְּדוֹלָה מְלָאכָה שֶׁהִזְהִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלָיו לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה, כִּי הַמְּלָאכָה הִוא דָּבָר גָּדוֹל וְתִקּוּן גָּדוֹל מְאֹד, כִּי מְבָרֵר הַטּוֹב וּמַשְׂלִים פְּעֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁלֹּא הָיָה לָהּ שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַתָּה עַל יָדוֹ. וְזֶה בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלַאכְתֶּךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת וְכוּ', כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' וְכוּ'. וְהִקְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים, לָמָּה לוֹ לִכְתֹּב שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה, הֲלֹא עִקַּר הַמִּצְוָה הוּא רַק לִשְׁבּוֹת בְּשַׁבָּת?! אַךְ בֶּאֱמֶת הַתּוֹרָה מַזְהֶרֶת שֶׁהָאָדָם יַעֲסֹק בִּמְלָאכָה בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כִּי הוּא תִּקּוּן וּשְׁלֵמוּת פְּעֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה, כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' וְכוּ'. וְעַל כֵּן גַּם אָנוּ מֻזְהָרִין לַעֲסֹק בִּמְלָאכָה וְאֻמָּנוּת בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כְּדֵי לְהַשְׂלִים וּלְמַלְאוֹת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁאֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת גָּמוּר כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי מַלְאֲכוֹת וְאֻמָּנוּת הַתַּחְתּוֹנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלַאכְתֶּךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת, כִּי מִזֶּה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הִוא שְׁבִיתָה שֶׁאֵין בֵּרוּר אָז, כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב וְהַשַּׁבָּת נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֵׁשֶׁת הַיָּמִים דַּיְקָא, בִּבְחִינַת (ע"א דַף ג) מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת, בִּבְחִינַת הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם וּלְמָחָר לְקַבֵּל שְׂכָרָם שֶׁהוּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת, כִּי עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת מְלָאכָה שֶׁבְּשֵׁשֶׁת יָמִים עַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין וּמְקַבְּצִין הַטּוֹב מֵהָרַע וַאֲזַי נַעֲשֶׂה שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב, כִּי כְּבָר נַעֲשָׂה בְּחִינַת שְׁבִיתָה בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב עַל יְדֵי שֶׁנִּתְבָּרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע בְּשֵׁשֶׁת יָמִים. כִּי מִתְּחִלָּה הָיָה מְעֹרָב טוֹב וָרָע וְעַל יְדֵי הַבֵּרוּר שֶׁבְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁזֶּה בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַהוֹלֵךְ בַּמִּדְבָּר מוֹנֶה שִׁשָּׁה יָמִים וְעוֹשֶׂה שַׁבָּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, כִּי הַשַּׁבָּת הִוא תָּמִיד לְאַחַר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כִּי עַל יְדֵי הַבֵּרוּר שֶׁבְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

מִצְוָה לָתֵת שְׂכַר שָׂכִיר בְּזְמַנּוֹ וְאִם אֵחֲרוֹ עוֹבֵר בְּלָאו וְכוּ':

עִנְיַן אִסּוּר לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר וְכוּ' שֶׁהֶחְמִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד בִּשְׂכַר שָׂכִיר לְפָרְעוֹ בִּזְמַנּוֹ דַּיְקָא וְהַמְאַחֵר עוֹבֵר בְּכַמָּה לָאוִין וַעֲשֵׂה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּטוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר 'וַיְהִי מִקֵּץ' בַּסֵּפֶר לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן תִּנְיָנָא סִימָן ז כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב. כִּי צָרִיךְ לְרַחֵם מְאֹד עַל אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי וְכוּ' וְעִקַּר הָרַחֲמָנוּת הוּא לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמַּשְׁאוֹי הַכָּבֵד שֶׁל עֲוֹנוֹת, כִּי זֶהוּ מַשְׁאוֹי כָּבֵד מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיִשְׂרָאֵל לִשָּׂא כְּלָל הַמַּשְׁאוֹי זֶה שֶׁל עָוֹן, כִּי יִשְׂרָאֵל לְפִי דַּקּוּתָם מִשָּׁרְשָׁם הֵם רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מֵעָוֹן וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְרַחֵם עַל כָּל אֶחָד לְהַכְנִיס

בּוֹ דַּעַת לְהוֹצִיאוֹ מִמַּשְׁאוֹי שֶׁל עֲוֹנוֹת, כִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְמַקִּיפִים בְּחִינַת שֶׁפַע הַכֶּתֶר וְכוּ' וְעַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד עַל יְדֵי זֶה מִי שֶׁהוּא אִישׁ חַיִל הוּא יָכוֹל לְקַבֵּל הָאָרַת הָרָצוֹן בְּעֵת הָאֲכִילָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל, כִּי הַמַּלְכוּת מְקַבֵּל הַפְּרָנָסָה מֵהַיְדִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהָאָרַת הָרָצוֹן בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא עַיֵּן שָׁם פִּלְאֵי פְּלָאוֹת:

וְאִיתָא שָׁם שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי אֵינוֹ יָכוֹל לִשָּׂא עָלָיו הַמַּשְׁאוֹי שֶׁל עָוֹן אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד וְעַל כֵּן בְּעֵת שֶׁהַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם הָיָה הַתָּמִיד שֶׁל שַׁחַר מְכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁל לַיְלָה וְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם מְכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁל יוֹם, כִּי יִשְׂרָאֵל לְפִי רוּחָנִיּוּתָם וְדַקּוּתָם אֵינָם יְכוֹלִים לִשָּׂא עֲלֵיהֶם הַמַּשְׁאוֹי שֶׁל עֲוֹנוֹת אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְכוּ':

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן נט וּבְסִימָן סח שֶׁהַמָּמוֹן הוּא שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת וְיָלִיף לָהּ מֵהַהוּא קְרָא דִּכְתִיב גַּבֵּי מִצְוַת פְּרִיעַת שְׂכַר שָׂכִיר בְּיוֹמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר הָעֲנִיּוּת וְחֶסְרוֹן הָעֲשִׁירוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מִפֶּגֶם הַכַּעַס, כִּי כַּעַס מַפְסִיד הָעֲשִׁירוּת, כִּי בְּהַשֹּׁרֶשׁ שֶׁלְּמַעְלָה הַכַּעַס וְהַמָּמוֹן נִמְשָׁכִין מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ, הַיְנוּ מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, כִּי בְּהַשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל קֹדֶשׁ אַךְ כְּשֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל לְמַטָּה הוּא תָּלוּי בִּבְחִירַת הָאָדָם שֶׁאִם נִזְדַּמֵּן לוֹ דָּבָר הַגּוֹרֵם לוֹ כַּעַס כְּשֶׁאֵינוֹ מִתְגַּבֵּר לְשַׁבֵּר כַּעֲסוֹ אֲזַי מַפְסִיד הָעֲשִׁירוּת שֶׁרוֹצִין לְהַשְׁפִּיעַ לוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהַבַּעַל דָּבָר רוֹצֶה לַהֲפֹךְ הַשֶּׁפַע שֶׁל הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת לְכַעַס מֵחֲמַת שֶׁבְּשָׁרְשָׁם שְׁנֵיהֶם אֶחָד. וְעַל יְדֵי זֶה טוֹרֵחַ נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ מֵחֲמַת שֶׁהַמָּמוֹן שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב: